

GRADOVI I OPĆINE – PRIJATELJI DJECE

programska knjižica

IMPRESUM:
Gradovi i općine – prijatelji djece – programska knjižica

Izdavač:
SAVEZ DRUŠTAVA NAŠA DJECA HRVATSKE
Središnji koordinacijski odbor akcije:
„Gradovi i općine – prijatelji djece“
Zagreb, Amruševa 10

Urednici:
Prof. dr. sc. Josip Grgurić
Dr. sc. Emil Paravina
Snježana Krpes, prof.

Ilustracije:
Andrea Petrlik Huseinović

Četvrto nadopunjeno izdanje:
Zagreb, travanj 2014.
(prvo izdanje, studeni 1999.; drugo, ožujak 2000.;
treće, prosinac 2008.)

Dizajn:
DATEA studio

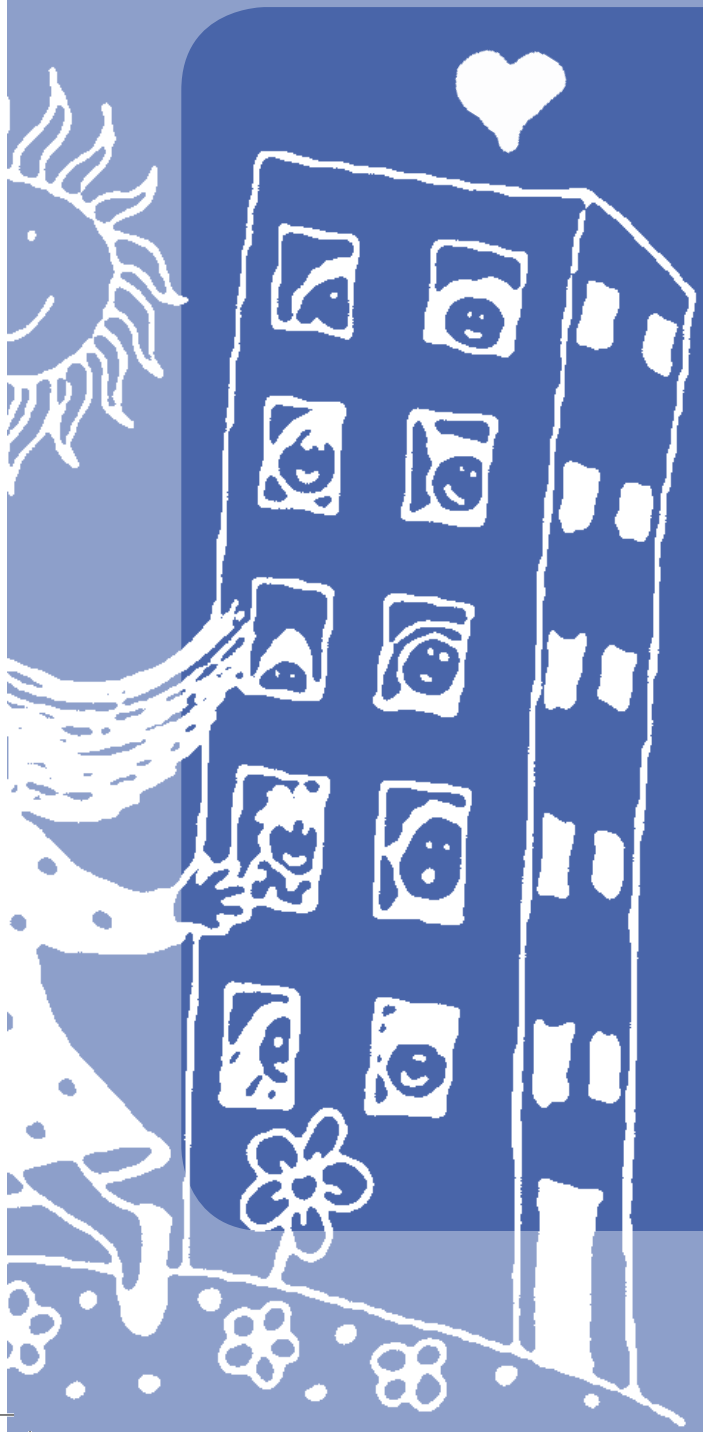
Tisak:
Kerschoffset Zagreb

Naklada:
800 primjeraka

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu Nacionalne sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 876009.

ISBN: 978-953-6103-39-3

Savez društava
Naša djeca Hrvatske
i
Hrvatsko društvo za preventivnu i socijalnu pedijatriju

pod pokroviteljstvom
Ureda UNICEF-a za Hrvatsku

polazeći od najvažnijeg svjetskog dokumenta za djecu *Konvencije UN-a o pravima djeteta*, koja obvezuje sve odrasle da čine što najviše mogu kako bi se svako dijete uspješno razvijalo i pripremilo za život i korisno djelovanje, pružajući doprinos i boljem ostvarivanju Nacionalne strategije za prava djece u Republici Hrvatskoj od 2014. do 2020. godine te ostalim strateškim domaćim i međunarodnim planovima za djecu, uz suradnju **lokalnih zajednica** vode poticajnu društvenu i stručnu akciju pod nazivom:

GRADOVI I OPĆINE PRIJATELJI DJECE

unicef

Cilj akcije

- motivirati i stimulirati odrasle i djecu (sukladno njihovim mogućnostima) u gradovima i općinama Republike Hrvatske da što bolje ostvaruju prava i potrebe djece, objavljena u Konvenciji UN-a o pravima djeteta.

Cilj će se ostvarivati:

- **poticanjem** tijela jedinica lokalne samouprave (općine i gradovi) i jedinice područne (regionalne) samouprave (županije), stručnih službi, ustanova za djecu, udruga građana, privrednih i drugih pravnih subjekata te roditelja i djece da u svojim zajednicama međusektorskom suradnjom čine što je najviše moguće za dobrobit djece.
- **evidentiranjem** postignutih rezultata i vrednovanjem napretka lokalnih zajednica u poboljšanju položaja djece i stvaranju poticajnog i prijateljskog okružja za rast i razvoj djece.
- **medijskom promocijom i praćenjem** djelovanja i dometa Akcije u ostvarivanju prava i potreba djece.
- **dodjeljivanjem** gradovima/općinama javnog društvenog naziva **"Grad/Općina – prijatelj djece"** za postignute učinke koji unapređuju i uljepšavaju život djece.

U ovu Akciju može se uključiti **svaki grad i općina u Hrvatskoj**, koji dobrovoljno odluče ostvarivati cilj i program Akcije te su spremni pokazati i dokazati što su učinili i što čine za djecu.

DA BI DOBIO POČASNI NAZIV:
GRAD / OPĆINA - PRIJATELJ DJECE TREBA OSTVARITI ZAHTJEVE U OVIH DESET PROGRAMSKIH PODRUČJA:

1. Izrada godišnjih programa i planova za ostvarivanje ove Akcije
2. Namjenska sredstva za razvoj, zaštitu i odgoj djece
3. Podrška i potpora udrugama koje imaju programe za djecu i uključivanje djece u pripremu odluka koje se na njih odnose
4. Dijete u sigurnom i zdravom gradu
5. Zdravlje djece
6. Odgoj i obrazovanje djece
7. Socijalna skrb za djecu
8. Kultura i sport za djecu
9. Slobodno vrijeme i rekreacija djece
10. Podrška i pomoć roditeljima u skrbi i odgoju djece.

Na idućim stranicama detaljnije su navedeni zahtjevi i pokazatelji koje treba realizirati u svakom od tih deset programskih područja Akcije

Zahtjevi i pokazatelji u programskim područjima

PODRUČJE 1:

Izrada godišnjih programa i planova za ostvarivanje Akcije

1. Svaki grad/općina, koji sudjeluje u ovoj Akciji, mora za tekuću godinu izraditi program i plan za ostvarivanje prava i potreba djece ili lokalni akcijski plan/ strategiju za djecu.
2. U izradi programa i plana trebaju sudjelovati: nadležna tijela gradske/općinske uprave, stručne službe, ustanove, udruge i drugi pravni subjekti i pojedinci koji skrbe za djecu, a također i predstavnici djece. Dokument čine objedinjeni prilozi sudionika u njegovoj izradi. **Aktivno sudjelovanje djece u planiranju i odlučivanju važan je preduvjet stjecanja statusa grad/općina – prijatelj djece**.
3. Polazišta za izradu tog dokumenta u svakom programskom području Akcije su ova: konkretizacija i primjena odredaba Konvencije UN-a o pravima djeteta, ciljevi nacionalnih planova i strategija za djecu, demografski razvoj lokalne zajednice i sve druge mjere koje grad/općina predviđa poduzeti za podršku, zaštitu i razvoj djece.
4. Uvodni dio dokumenta treba sadržavati podatke: (1) na koju se godinu, odnosno vremensko razdoblje odnosi, (2) ukupan broj djece u gradu/općini i brojevni prikaz po dobnim skupinama: 0-11 mj. /1-3, 4-6, 7-9, 10-14, i 15-18 godina, (3) postotak djece u odnosu na broj stanovnika u gradu/općini.
5. Program i plan za ostvarivanje potreba i prava djece priprema gradski/općinski Koordinacijski odbor Akcije "Gradovi i općine – prijatelji djece", a donosi ga Gradsko odnosno Općinsko vijeće.
6. U pripremi akcijskog plana, svi sudionici ostvarivanja programa i plana analiziraju postignuti napredak i dogovaraju se o budućim mjerama za provođenje programskih zahtjeva Akcije. Predlagatelji i nositelji plana obavezni su pratiti njegovu realizaciju i buduće mjere za postizanje programskih zahtjeva Akcije.

PODRUČJE 2:

Namjenska novčana sredstva u gradu/općini za zaštitu i odgoj djece – financijsko ulaganje u djecu

7. Prikaz sveukupnih raspoloživih sredstava za djecu u gradu/općini za tekuću godinu (tablica izvora/iznosa po vrstama programskih područja i s iskazom njihovih postotaka u odnosu na ukupna sredstva G/O).
8. Specifikacija iznosa redovnih namjenskih novčanih sredstava (izdvajanja) iz proračuna grada/općine za djelatnosti koje su namijenjene djeci.
9. Specifikacija iznosa posebnih namjenskih novčanih donacija i drugih izvora prikupljenih i osiguranih za pojedine potrebe djece.
10. Plan namjenskih izdvajanja za djecu u gradu/općini za iduću godinu.

PODRUČJE 3:

Podrška i potpora udrugama koje imaju programe za djecu te uključivanje djece u donošenje odluka koje se na njih odnose

11. Popis aktivnih registriranih udruga čija se djelatnost odnosi na djecu.
12. Podrška javnosti i tijela lokalne uprave radu i ostvarivanju programa tih udruga.
13. Sufinanciranje programa tih udruga iz proračuna grada/općine.
14. Preporuke potencijalnim sponzorima i donatorima za pomoć udrugama i njihovim aktivnostima.
15. Poticaji za osmišljavanje novih oblika udruživanja građana i za njihovo djelovanje u pomoći djeci, osobito siromašnoj i socijalno isključenoj djeci i njihovim obiteljima
16. Poticaji djeci da, sukladno svojoj dobi i zrelosti, osobno i skupno, slobodno iznose svoja mišljenja i prijedloge odraslima o odlukama koje se na njih odnose.
17. Posebne namjenske pomoći udrugama radi organiziranja velikih dječjih događanja, susreta, smotri te za sudjelovanje djece na važnim domaćim i međunarodnim dječjih skupovima i manifestacijama.
18. Pomoć prezentaciji rezultata rada udruga u medijima i u javnosti.
19. Dodjela najviših gradskih/općinskih priznanja i nagrada udrugama i njihovim članovima, kao i zaslužnim pojedincima za posebne uspjehe u volonterskom i stručnom doprinosu u korist djece.

PODRUČJE 4:

Dijete u zdravom i sigurnom gradu/općini

20. Akcije za zdrav okoliš, čist zrak, zdravu i pitku vodu.

21. Bez pušenja u prostorijama gdje borave djeca.

22. Akcije za sigurno kretanje djece, osiguravanje i posebno označavanje putova i prijelaza u gradu/općini, akcije i mjere za sigurne sjedalice u automobilima, osiguravanje biciklističkih staza.

23. Akcije i edukacije za djecu i roditelje za povećanje sigurnosti djece u prometu;

mjerni pokazatelji: niska stopa prometnih povreda i smrtnosti djece u prometu.

24. Mjere koje olakšavaju komunikaciju i kretanje invalidne djece i djece s teškoćama u razvoju te njihovo uključivanje u život zajednice.

PODRUČJE 5:

Zdravlje djece

25. Omogućavanje besplatnog sistematskog pregleda trudnica.

26. Otkrivanje rizične trudnoće, preveniranje oštećenja i hendikepa novorođenčadi.

27. Stopa perinatalne i dojenačke smrtnosti djece u gradu/općini.

28. Promidžba dojenja novorođenog djeteta i uključenost Rodilišta (gdje postoji) u akciju UNICEF-a: "Rodilišta - prijatelji djece"

29. Rani obuhvat novorođene djece primarnom zdravstvenom zaštitom.

30. Razvijenost patronažne službe.

31. Cijepljenje sve djece (mjerilo: postotak procijepljenosti po vrstama cjepiva).

32. Mjere za njegu zubi i za pravilan razvoj lokomotornog sustava djeteta.

33. Stopa obolijevanja od tzv. preventabilnih i od deficitarnih bolesti.

34. Sprječavanje svih vrsta ozljeda, liječenje trauma djece, pomoć djeci s kroničnim bolestima i njihovim roditeljima.

35. Provedba propisanih standarda u kontroli zdravstvenog stanja djece.

36. Akcije preventivnog djelovanja za razvoj zdravog načina života djece.

37. Akcije za zdravu i redovitu prehranu djece u obitelji i u odgojno-obrazovnim i zdravstvenim ustanovama.

38. Humanizacija boravka djeteta u bolnici, uključenost nadležne bolnice/dječjeg bolničkog odjela u akciju "Za osmijeh djeteta u bolnici", dobiven status "Dječji odjel/bolnica - prijatelj djece".

39. Zdravstveni nadzor nad ustanovama i objektima u kojima borave djeca.

PODRUČJE 6:

Odgoj i obrazovanje djece

40. Broj i postotak djece u jaslicama.

41. Broj i postotak djece u vrtićima (od toga i broj djece s teškoćama u razvoju).

42. Broj i postotak djece u kraćim programima izvan vrtića (od toga i broj djece s teškoćama u razvoju).

43. Podrška i pomoć izvedbi odobrenih programa za djecu izvan vrtića.

44. Broj djece u osnovnim školama i postotak njihova obuhvata obveznim školovanjem u odnosu prema službenom popisu djece te dobi (od toga i djece s teškoćama u razvoju).

45. Mjere prevencije izostajanja djece iz škole i njihova odustajanja od školovanja te sprječavanje tih pojava.

46. Identifikacija i pomoć djeci s teškoćama u učenju.

47. Vrste izvanškolskih aktivnosti i postotak obuhvaćenosti djece u njima.

48. Poticaji dodatnom učenju stranih jezika i informatike (brojčani pokazatelji).

49. Pružanje posebnih sadržaja i poticaja darovitoj djeci.

50. Organiziranje produženog boravka u školi (za koji broj i za koju djecu).

51. Postotak zastupljenosti stručnih djelatnika u odnosu prema normativima.

52. Razina kvalitete nastave u školama na temelju nalaza Stručnog nadzora.

53. Suradnja odgojno-obrazovnih ustanova s ostalim subjektima lokalne zajednice.

54. Postotak opremljenosti osnovnih škola prema propisanim normativima.

55. Gradnja novih vrtića i škola, nabava opreme i modernizacija postojećih odgojno-obrazovnih objekata (pritom vodeći računa i o mogućnostima djece s teškoćama u razvoju).

PODRUČJE 7:

Socijalna skrb za djecu

56. Broj i postotak djece obuhvaćene svim programima socijalne skrbi prema ukupnom broju djece u gradu/općini.

57. Društvene akcije i dostupnost usluga za djecu koja žive u teškim životnim uvjetima.

58. Oblici i opseg skrbi za djecu izvan vlastite obitelji (posvojenje, smještaj u udomi-

teljsku obitelj, u dom za djecu i ostali programi deinstitucionalizacije djece bez adekvatne roditeljske skrbi.

59. Ukupni broj i postotak tjelesno i mentalno oštećene djece.

60. Skrb za djecu s tjelesnom invalidnošću (postotak obuhvata te djece).

61. Skrb za djecu s oštećenjem vida (postotak obuhvata te djece).

62. Skrb za djecu s oštećenjem sluha (postotak obuhvata te djece).

63. Skrb za djecu s mentalnim oštećenjem (postotak obuhvata te djece).

64. Uključivanje djece s teškoćama u razvoju i socijalno isključene djece u integrirane oblike socijalne skrbi i u sadržaje njihove prirodne društvene sredine.

65. Broj i postotak zanemarene i zlostavljane djece u odnosu prema ukupnom broju djece.

66. Prevencija zlostavljanja djece i intervencije u sprječavanju te pojave.

67. Akcije prevencije ovisnosti djece o pušenju, alkoholu, drogama, kockanju, društvenim mrežama i ostalim oblicima ovisnostima.

68. Preveniranje i suzbijanje društveno neprihvatljivog ponašanja djece kroz suradnju centara za socijalnu skrb, odgojno-obrazovnih ustanova, zdravstvenih ustanova, MUP-a, djece i roditelja te cijele lokalne zajednice.

69. Skrb za djecu i maloljetnike - počinitelje kaznenih djela te djecu čiji su roditelji u zatvoru.

70. Vrste, opseg i sadržaj pomoći djeci žrtvama rata.

71. Skrb za djecu čiji su roditelji u inozemstvu.

PODRUČJE 8:
Kultura i sport djece i za djecu

72. Poticanje osnivanja i rada ustanova koje pružaju djeci kulturne sadržaje.

73. Koje programe djeci pružaju centri i druge kulturne ustanove te osiguravanje besplatnih sadržaja za djecu.

74. Koje programe za djecu ostvaruju knjižnice i čitaonice.

75. Mjere za povećanje knjižnog fonda i za opskrbu opremom i multimedijalnim sadržajima.

76. Rad kazališta lutaka i dječjih kazališta (profesionalnih i amaterskih).

77. Kina i filmske projekcije za djecu.

78. Poticanje osnivanja dječjih sekcija u kulturno-umjetničkim društvima kao i akcije za očuvanje i njegovanje narodnih običaja i kulturne baštine u djece.

79. Društvene i stručne akcije za poticanje svih vrsta dječjeg stvaralaštva (likovno, dramsko, književno, plesno, glazbeno, filmsko, urbana kultura i subkultura).

80. Akcije za populariziranje kulturnih i stvaralačkih aktivnosti te akcije za njihovu dostupnost što većem broju djece s naglaskom na dostupnost kulturnih i stva-

ralačkih sadržaja svim socijalno isključenim skupinama djece.

81. Akcije preveniranja i potiskivanja negativnih utjecaja na djecu: šunda i kiča u dječjim knjigama, tisku, glazbi te nasilja i pornografije na filmu, televiziji, internetu i u elektronskim medijima.

82. Dotacije za proizvodnju i kupnju kvalitetnih igračaka, knjiga te drugih suvremenih izvora informacija i spoznaja namjenjenih djeci.

83. Poticanje i nagrađivanje umjetničkog stvaralaštva za djecu.

84. Poticaji razvoju dječjih sportskih društava i promocija rekreacije i zdravih stilova života kroz širok izbor rekreacijskih sportova za djecu.

85. Potpora razvoju djece nadarene za pojedine sportove.

86. Organiziranje sezonskih dječjih igara i rekreativno-sportskih aktivnosti koji će biti dostupni i uključivati i socijalno isključenu djecu.

87. Organiziranje završnih sportskih igara i natjecanja djece.

88. Organiziranje nastupa djece na domaćim i međunarodnim turnirima i dječjim olimpijadama te promocija fair-playja duha u sportu.

89. Gradnja sportskih terena, dvorana, rekreativnih centara i površina, a koji će biti pristupačni i djeci s teškoćama u razvoju (osigurati sredstva, prostor, opremu i stručan kadar).

PODRUČJE 9:
Slobodno vrijeme i rekreacija djece

90. Osnivanje i rad dječjih igraonica i igroteka.

91. Osnivanje i rad dječjih klubova i kutića.

92. Osnivanje i rad Dječjih foruma (usvajanje i ostvarivanje prava djeteta) te osnivanje i djelovanje Dječjih vijeća u gradovima/općinama.

93. Osnivanje i rad kreativnih radionica i tečajeva prema interesu djece.

94. Osnivanje dječjih novinarskih redakcija pri lokalnim novinama i pri radijskim i televizijskim postajama.

95. Poticanje i razvijanje informatičkih aktivnosti djece.

96. Osnivanje i rad centara za tehničke aktivnosti i vještine djece.

97. Ekološke aktivnosti djece na upoznavanju i zaštiti prirodnog okoliša.

98. Organiziranje vikend-izleta, izviđačkih i istraživačkih kampova.

99. Gradnja i opremanje samostalnih dječjih igrališta.

100. Uređivanje dvorišta za igru i druge aktivnosti djece.

101. Uređenje slobodnih zelenih površina za igru, zabavu i razonodu djece.

102. Opremanje izletišta, rekreacijskih centara i zabavnih parkova za djecu i obitelj.

103. Omogućavanje boravka i organiziranog odmora djece u dječjim odmarališima (ljetovalištima, zimovalištima) te neiskorištene društvene resurse staviti u funkciju djece (napušteni i devastirani objekti)

104. Sudjelovanje na završnim dječjim priredbama, susretima i smotrama.

PODRUČJE 10:

Podrška i pomoć roditeljima/ skrbnicima u odgoju i skrbi djece

107. Pružanje prednosti roditeljima s nižim prihodima, samohranim roditeljima, roditeljima djece s teškoćama u razvoju, nezaposlenim i bolesnim roditeljima pri smještaju djeteta u jaslice i vrtić.

108. Potpuno ili djelomično oslobađanje pojedinih kategorija roditelja od troškova za programe jaslica i vrtića.

109. Prilagođavanje radnog vremena jaslica i vrtića potrebama zaposlenih roditelja i omogućavanje različitih servisa pomoći za zaposlene roditelje.

110. Dodjela udžbenika i školskog priobora djeci čiji roditelji ne mogu udžbenike kupiti sami.

111. Potpora radu školske kuhinje radi opskrbe toplim i zdravim obrokom ili barem međuobrokom svih učenika.

112. Omogućavanje besplatnog prijevoza učenika iz udaljenih naselja do središta škole (a posebno djece s teškoćama u razvoju).

113. Posebne potpore roditeljima s više djece.

114. Omogućavanje povoljnih stambenih kredita obitelji s više djece.

115. Participacija u troškovima roditelja (koji imaju niže prihode ili su nezaposleni), za nabavu dječje hrane, posebnih lijekova, odjeće, obuće, školskog pribora, dječjih knjiga i igračaka.

105. Sudjelovanje djece na međugradskim i međunarodnim dječjim susretima i priredbama.

106. Uključivanje djece s teškoćama u razvoju, siromašne i socijalno isključene djece u spomenute oblike osmišljenog provođenja slobodnog vremena.

116. Stručna pomoć obiteljima u raznim kriznim stanjima i djeci koja naginju ovisnostima i rizičnom ponašanju.

117. Akcije prevencije zlostavljanja djece i obiteljskog nasilja – primjena sankcija za zlostavljače.

118. Pomoć organizatorima škola, savjetovališta i drugih oblika izobrazbe za odgovorno roditeljstvo.

119. Pomoć udrugama koje organiziraju roditeljske grupe podrške i druge oblike druženja i razgovora roditelja o odgoju djece.

120. Pomoć kreiranju i izradi animacijskih tekstova za roditelje.

121. Pomoć autorima u stvaranju posebnih emisija u lokalnim medijima te filmova i drugih oblika edukacije roditelja za podizanje i odgoj djece.

122. Senzibiliziranje odraslih osoba u socijalnoj sredini za razumijevanje i ostvarivanje različitosti potreba djece.

123. Poticaji i podrške stvaranju bolje usklađenosti obiteljskoga i radnoga života s ciljem da roditelji provode više vremena s djecom i da ukupna lokalna i društvena zajednica ide u susret društvu koje se prijateljski odnosi prema djeci.

O akciji

POČETAK I TRAJANJE AKCIJE

Početak akcije Gradovi i općine - prijatelji djece službeno proglašen je 20. studenoga 1999. u Zagrebu, u povodu desete godišnjice donošenja Konvencije UN o pravima djeteta. Ovo je dugoročna široka društvena i stručna akcija, a njezino trajanje nije vremenski ograničeno.

PROVEDBA AKCIJE NA TRI RAZINE

U izvedbenom pogledu Akcija se ostvaruje na tri razine:

- na razini Republike Hrvatske, putem djelovanja Središnjeg koordinacijskog odbora akcije, koji vodi Akciju, utvrđuje i prema potrebi dorađuje njezin cilj i program, zaprima odluke gradova i općina o uključivanju u Akciju, potiče rad lokalnih koordinacijskih odbora u gradovima i općinama organizira savjetovanja, edukacije, stručne skupove i konferencije za koordinatore Akcije i širu stručnu javnost, imenuje Prosudbene komisije za ocjenjivanje i izvide u gradove/općine, proglašava G/O dobitnicima počasnog naziva, potiče i razvija Mrežu gradova/općina – prijatelja djece.
- na razini gradova i općina putem Gradskih/Općinskih koordinacijskih odbora koji organiziraju neposrednu provedbu programa Akcije i u tom cilju nastoje angažirati što više tijela, udruga, ustanova, građana, roditelja i djece.
- na razini županija i regija savjetodavnim djelovanjem i međusobnom suradnjom KO-a iz gradova i općina, organiziranjem regionalnih tematskih savjetovanja te susretima Mreže gradova/općina-dobitnika počasnog naziva.

POSTUPCI ZA UKLJUČIVANJE U AKCIJU

U Akciju se može uključiti svaki grad i općina koji to želi i o svom uključivanju donese posebnu Odluku.

Odluku donosi Gradsko/općinsko vijeće ili Gradonačelnik/Načelnik toga grada/općine, nakon što zastupnici/članovi/gradonačelnik/načelnik za tu točku dnevnog reda prethodno od inicijatora Akcije dobiju kratku pisanu informaciju o cilju, programu i načinu provedbe ove Akcije te se o tome izjasne putem rasprave.

Preporučuje se u sastavu Odluke donijeti i zaključak o osnivanju / imenovanju Gradskog/Općinskog koordinacijskog odbora (ili samo predsjednika) za provedbu Akcije (šire o ulozi KO-a u posebnom poglavlju koje slijedi).

1. odluka o sudjelovanju

2. koordinacijski odbor

3. izvedbeni plan

4. samoocjenivanje (startni upitnik)

5. godišnja izvješća

6. 80% zahtjeva

7. prosudbena komisija

8. počasni naziv

Odluka o uključivanju u Akciju prosljeđuje se Središnjem koordinacijskom odboru akcije "Gradovi i općine prijatelji djece", čije je sjedište u Savezu društava Naša djeca Hrvatske, 10 000 Zagreb, Amruševa 10.

(Eventualne prethodne ili dopunske informacije o inicijativi i uključenju u Akciju mogu se dobiti na telefon: 01 49 22 959, 01 49 22 957 ili e-mail: info@savez-dnd.hr.)

GRADSKI/OPĆINSKI KOORDINACIJSKI ODBOR AKCIJE: OSNIVANJE, SASTAV I NAČIN RADA

U sastavu Odluke o uključivanju grada/općine u Akciju ili naknadnom Odlukom/Zaključkom, naznačuje se: uloga, cilj, sastav i način rada KO-a te i uvjeti za njegov rad. Gradski/Općinski koordinacijski odbor akcije "Gradovi i općine – prijatelji djece", je radno i operativno tijelo, nadležno za osmišljavanje postupaka za provedbu Akcije u svom gradu/općini.

Čine ga predstavnici: iz gradskih/općinskih i upravnih tijela i odjela, iz Društva Naša djeca i drugih udruga koje imaju programe za djecu, iz odgojno-obrazovnih, zdravstvenih, socijalnih, kulturnih, sportskih ustanova i službi za djecu te drugih subjekata, stručnjaka i pojedinaca koji mogu pridonijeti uspješnom ostvarivanju cilja Akcije u gradu/općini. Ukupni broj članova se samostalno određuje, a najmanji početni sastav je 5-7 članova. Moguće je naknadno pridruživanje novih članova. Preporuka je da članovi/ice KO svojom stručnošću i ugledom pokrivaju svih deset programskih područja Akcije.

Osnovni zadaci Gradskog/Općinskog KO-a su:

- izrađuje godišnji program i plan aktivnosti za provedbu ove Akcije
- inicira i poduzima potrebne mjere za uspješno vođenje Akcije
- prati izvršavanje programa i akcijskog plana
- analizira postignute rezultate i nalazi rješenja za uočene teškoće i probleme u realizaciji ukupnog programa Akcije
- dostavlja Središnjem koordinacijskom odboru Akcije godišnja i periodična izvješća o stanju, napretku i dostignućima Akcije u dotičnom gradu/općini.
- dostavlja završna izvješća o samoocjenjivanju s dokumentacijom.
- sudjeluje na središnjim godišnjim i tematskim savjetovanjima svih KO-a radi razmjene iskustava i zajedničkih dogovora za nastavak Akcije
- potiče i pomaže obližnje gradove/općine da se također uključe u Akciju
- promiče Akciju u cjelini i posebno svoje rezultate u lokalnim medijima i na druge učinkovite načine upoznaje širu javnost o Akciji
- ostvaruje ostale aktivnosti, opisane u ovoj knjižici, koje su od interesa za što kvalitetniju ukupnu provedbu ove Akcije.

Lokalni gradski/općinski koordinacijski odbor Akcije ima sjedište na jednom od ovih mjesta: u sastavu odabranog upravnog tijela ili gradskog/općinskog odjela ili pri Društvu Naša djeca, ili pri nekoj drugoj udruzi/ustanovi, ovisno kako se dogovore članovi koordinacijskog odbora tamo gdje će biti najbolji uvjeti za uspješnu realizaciju zadataka ovog važnog operativnog tijela. Prostorne i materijalne uvjete za kontinuirani i kvalitetni rad KO-a Akcije osigurava gradska/općinska uprava, a ako je potrebno, pronalazi se podrška i uz participaciju drugih subjekata.

Nekoliko praktičnih savjeta: (a) ako se ocijeni potrebnim i korisnim moguće je obnavljanje i proširenje sastava članova KO-a, (b) u okviru ukupnog broja članova KO-a poželjno je imati uži sastav u ulozi pokretačke radne jezgre, (c) ustaliti prostor za sastajanje, redovni rad i djelovanje, (d) uz volonterski rad izboriti i neophodni namjenski novčani iznos iz različitih izvora, (e) postići da KO bude poznat i cijenjeni subjekt koji u G/O pokreće, organizira i ostvaruje program ove Akcije.

Preporučuje se donijeti Poslovnik o radu Koordinacijskog odbora Akcije, u kojem će se detaljnije naznačiti i lokalne posebnosti za uspješno djelovanje.

IZRADA IZVEDBENIH PROGRAMA I PLANOVA

Pripremni postupci za izradu prijedloga godišnjeg programa i plana KO-a Akcije mogu obuhvatiti ove radne faze:

- sagledavanje i analiza stanja, podaci o dosadašnjem učinku – analizirati sliku stanja ostvarivanja dječjih prava u deset programskih područja na početku Akcije pomoću **Startnog upitnika** kojega šalje Središnji koordinacijski odbor gradu/općini nakon donošenja Odluke
- utvrđivanje potreba djece
- prikupljanje prijedloga za predstojeći program i akcijski plan (godišnji ili dugoraočni)
- procjena realnih potreba i stvarnih mogućnosti lokalne zajednice
- isticanje i izbor prioriteta u području potreba djece koje bi se ovom Akcijom mogle unaprijediti
- oblikovanje teksta prijedloga programa i izvedbenog plana (u plan uključiti mišljenja, sugestije i prijedloge djece o njihovim potrebama i viziji grada/općine u kakvom žele živjeti).

Pokazatelji sadržaja Izvedbenog/akcijskog plana mogu biti:

- puni naziv predlagača Programa i Izvedbenog plana
- na koje se vremensko razdoblje odnosi
- na koji se broj djece i na koje dobne skupine odnosi te koji je to postotak obuhvata u odnosu na ukupni broj djece i stanovnika u gradu/općini
- nazivi akcija i aktivnosti Plana, razvrstani po programskim područjima/poglavljima i unutar njih kratki opisi što se planira poduzeti/ostvariti u odnosu na podkriterije Akcije
- nositelj i/izvođači pojedinih akcija/aktivnosti i zadataka iz Plana ili prgrama Akcije
- rokovi ili etape za realizaciju svake navedene aktivnosti
- naznaka potrebnih iznosa novčanih sredstava i vrijednosti volonterskog rada (ili posebni Financijski plan, kao dio Plana ili programa Akcije)

- datum donošenja/usvajanja Plana te potpis ovlaštene osobe i pečat.

Dobro je obratiti pozornost i na formu/izgled tog dokumenta kako bi se postigla i njegova laka preglednost/transparentnost.

Procedura do usvajanja Programa i plana KO-a najčešće je ovakva:

- prvi radni nacrt izrađuje imenovana Radna skupina članova KO-a
- rasprava, eventualna dorada te usvajanje prijedloga Programa i plana, na sjednici KO-a
- dostava prijedloga Programa i plana nadležnom tijelu gradskog ili općinskog vijeća ili Gradonačelniku/Načelniku na radi usvajanja/verifikacije.

Zadaci KO-a nakon usvajanja Programa i plana:

- praćenje i evidentiranje učinka/realizacije Programa ili plana
- ako je potrebno poduzimanje dodatnih dogovorenih mjera kako bi se postiglo najbolje ostvarenje pojedinih zadataka i cijeloga Plana
- analiza i ocjena/evaluacija svih postupaka i postignutih rezultata, a u cilju korištenja stečenih iskustava za izradu novih godišnjih programa KO-a za provedbu Akcije.

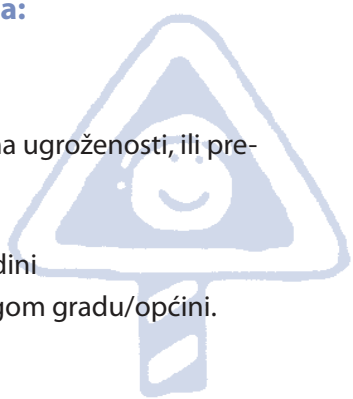
PROVEDBA GODIŠNJIH NAJ-AKCIJA

Na redovnom godišnjem Savjetovanju predstavnika gradskih i općinskih KO-a ove Akcije, 2003. godine Središnji KO-a je predložio, a prisutni prihvatili da se od 2004. na dalje svake godine provodi Naj-akcija, u cilju davanja novog zamaha daljnjoj realizaciji ukupne akcije: Gradovi i općne - prijatelji djece.

Cilj je Naj-akcije da G/O uz redovne aktivnosti provede jednu ili više novih, originalnih i za djecu vrijednih i korisnih akcij, te da se s jednom ili više njih (ovisno o odluci SKO-a) kandidira za dobivanje godišnje *Povelje* za uzorno provedenu Naj-akciju, ili za dobivanje godišnje *Pohvale* za uspješno provedenu Naj-akciju kojom se uljepšava život djece u gradu/općini.

Za godišnje Naj-akcije treba udovoljiti sljedećim kriterijima:

- da je ostvarena zajedničkom suradnjom odraslih i djece
- da je to posebna/originalna nova aktivnost za djecu
- da obuhvaća što veći broj djece, ili određenu skupinu djece prema ugroženosti, ili prema posebnim potrebama/problemima djece
- da ima visoku kvalitetu sadržaja i načina izvedbe
- da poboljšava neki akutni uvjet/način života djece u lokalnoj sredini
- poželjno da se može kao ideja ubuduće provoditi i u nekom drugom gradu/općini.

Struktura izvješća 1. Naziv provedene Naj-akcije u G/O u dotičnoj godini, 2. Cilj te Naj-akcije, 3. Program i sadržaj Naj-akcije, 4. Način provedbe akcije, 5. Tko su bili organizatori i voditelji/ realizatori akcije, 6. Koja su djeca i koliko njih bila aktivno uključena u akciju, 7. Izvori i iznosi financijskih sredstava za provedbu akcije, 8. Opseg i procijenjena vrijednost volonterskog udjela, 9. Kako/ koliko je akcija bila popraćena u medijima, 10. Po čemu je akcija posebna, nova, originalna, 11. Zaključak koju je/kakvu novost/korist/promjenu donijela ta Naj-akcija djeci u dotičnom gradu/općini ili i šire.

Izvješće se dostavlja Središnjem koordinacijskom odboru, najkasnije do 15. listopada tekuće godine.

VRSTE IZVJEŠĆA G/O O POSTIGNUTIM AKTIVNOSTIMA

Evidentiranje postignutih rezultata svakoga grada i općine u ovoj Akciji ostvaruje se pomoću tri vrste izvješća koja imaju značenje dokumenata:

1. Startni upitnik za samoocjenjivanje

- Upitnik sudioniku Akcije dostavlja Središnji KO odmah nakon što je primio Odluku o uključenju dotičnog G/O u ovu Akciju.
- U **Startni upitnik** ovlašteni predstavnik/ci KO-a grada/općine unosi podatke o zatečenom stanju na početku svog uključenja u Akciju.
- Nakon upisanih podataka Upitnik se odmah vraća Središnjem KO-u.

2. Redovna godišnja izvješća

- KO grada/općine dostavlja Središnjem KO-u **Godišnje izvješće**, sve dok G/O ne ostvari sve programske propozicije.
- U godišnjim izvješćima se opisuje što je tijekom godine poduzeto i ostvareno u odnosu na Izvedbeni plan Akcije.
- Preporučuje se opis i obrazloženja davati redoslijedom svih deset službenih programskih područja ove Akcije i unutar njih prema rednim brojevima pojedinih zahtjeva.
- Poželjno je i komparirati godišnje dostignuće u odnosu na podatke iz Startnog upitnika, tako da se vidi napredak i što je još ostalo za iduću/iduće godine.
- Cijenit će se u godišnjem izvješću i opisi onih učinaka G/O za djecu koji nisu obuhvaćeni službenim programom ove Akcije, a također pridonose dobrobiti djece te o tome priložiti i odgovarajuće dokaze.
- Poželjni su i dobro došli kraći članci i informacije za Glasnik o Akciji te za društvene mreže Saveza društava Naša djeca Hrvatske i ostalih partnera Akcije .

3. Završno izvješće G/O sa samoocjenom o izvršenju propozicija

- Kad G/O na osnovi svoje samoocjene utvrdi da je ostvareno najmanje 80% zahtjeva navedenih u svakom programskom području, može zatražiti od Središnjeg KO-a završni obrazac o izvršenju propozicija.
- Na takav zahtjev iz G/O će središnji KO dostaviti **Završni obrazac** (Završni izvještaj na temelju samoocjene o realizaciji programa: Gradovi i općine - prijatelji djece) u kojeg GO upisuje tražene podatke i obrazac vraća sa pozivom za dolazak prosudbene komisije.
- Na osnovi tih podataka, ako su zadovoljavajući, Središnji KO će imenovati Prosudbenu komisiju za ocjenjivanje (čija je uloga opisana u nastavku).

POSTUPCI ZA ZAVRŠNO VREDNOVANJE REZULTATA

Za završno ocjenjivanje i vrednovanje stupnja izvršenosti propozicija Akcije u pojedinom gradu/općini i za donošenje Odluke o dodjeli prestižnog naziva *Prijatelj djece* primjenjuje se ovih 6 postupaka:

1. Analizira se u Središnjem KO-u akcije završna samoocjena G/O-a sveukupnoj realizaciji programa Akcije (uvid u unesene podatke u dobiveni rezultat bodovanja) te aktivnost i kvaliteta komunikacije lokalnog koordinacijskog odbora sa Središnjim koordinacijskim odborom tijekom provedbe Akcije
2. Utvrđuje se učešće G/O-a u godišnjim Naj-akcijama i s tim u vezi broj dobivenih Povelja i Pohvala.
3. Provode se istraživanja stavova o Akciji i kvaliteti života djece u G/O na uzorcima (1) *građana* dotičnog G/O-a putem telefonskog anketiranja i (2) *djece* dotičnog G/O-a putem anketnog ispitivanja u osnovnim školama, a prikupljeni podatci se vrjednuju prema unaprijed postavljenim kriterijima.
4. Ostvaruje se uvid u ukupnu dokumentaciju koju je lokalni KO dostavljao Središnjem KO-u: (a) godišnja izvješća i planovi, (b) sudjelovanje na godišnjim središnjim savjetovanjima, regionalnim tematskim skupovima i na seminarima te (c) ostali oblici međusobne komunikacije sudionika Akcije, (d) audio-vizualni prilozi kao što su: fotografije, filmovi, DVD, letci, izvodi iz tiska, medija i sl.
5. Imenovani članovi Prosudbene komisije posjećuju dotični G/O, osobno ostvaruju uvid u sveukupne rezultate te o nalazu pismeno i usmeno izvješćuju i daju odgovarajući prijedlog Središnjem KO-u.
6. Na temelju rezultata iz provedenih prethodno opisanih pet postupaka, Središnji KO Akcije provodi raspravu, i u slučaju povoljne ocjene, donosi Odluku o proglašenju i dotičnom gradu/ općini dodjeljuje prestižni naziv Prijatelj djece, (u obliku velike natpisne ploče koja se postavlja uz cestu na ulazu u G/O).

DODJELA POČASNOG NAZIVA: PRIJATELJ DJECE

Svaki grad i općina koji u ovoj Akciji ostvari, kako je već rečeno, najmanje 80% njezina programa i to dokumentira pokazateljima i podacima te udovolji i prethodno opisanim svim završnim postupcima, u znak javnog priznanja i zahvalnosti za postignutu uzornu skrb u svim područjima života djece, dobiva od Središnjeg KO-a počasni/prestižni naziv:

Grad (+ naziv grada) - prijatelj djece

Općina (+ naziv općine) - prijatelj djece.

Počasni naziv je posebno kreiran u obliku velike natpisne ploče (200 x 150 cm), koja se kao putni znak postavlja na ulazu u grad/općinu. Uz veliku natpisnu ploču dodjeljuje se i Odluka te mala zidna maketa identična natpisnoj ploči koja je prikladna za postavljanje na vidnom mjestu na ulazu u gradsku/općinsku upravu ili u vijećnicu gradske/općinske uprave. Prilikom dodjele počasnog naziva G/O organizira javnu svečanost i medijsku prezentaciju događaja.

POČASNI NAZIV OBVEZUJE NA NASTAVAK AKTIVNOSTI!

Ugled i moralna obveza grada/općine dobitnika počasnog naziva je da i **poslije zadrži postignutu razinu i nastavi aktivnosti za djecu s istom kakvoćom**. Zato se i nakon počasnog naziva nastavlja praćenje daljnjeg, novog napretka G/O u ukupnoj skrbi za djecu.

- Nakon tri ili najviše četiri godine od proglašenja dostignuća, Prosudbena komisija će reevaluirati rezultate pomoću posebnog instrumentarija.
- Ako se tada ustanovi da G/O više ne održava dostignute zahtjeve, suspendirat će se počasni naziv dok se opet ne dostigne potrebna razina.
- Grad/općina za koji se prilikom reevaluacije ustanovi da drži istu razinu i postiže novi napredak u ostvarivanju prava i potreba djece - ovjerit će mu se počasni naziv proglašenjem nove kategorije i medijski će se posebno popratiti.

U akciju „Gradovi i općine – prijatelji djece“ svih ovih godina se dobrovoljno uključuju gradovi i općine te njihov broj iz godine u godinu raste. U sadašnjem trenutku u Akciji sudjeluje 97 gradova i općina od kojih je njih 44 G/O dostiglo **prestižan naziv - prijatelj djece** *(prema redoslijedu proglašavanja od 2005.-2013.): 2005. - Čakovec, Opatija, Rijeka, Skrad, Varaždin, Zabok; 2006.- Brod Moravice, Dubrovnik, Kutina, Velika Gorica, Zagreb; 2007.- Karlovac, Koprivnica, Ogulin, Požega, Pregrada, Valpovo; 2008. - Delnice, Mali Lošinj; 2009.- Čazma, Dugo Selo, Križ, Slavonski Brod i Šibenik; 2010. - Krapina, Osijek, Prelog i Vrbovsko; 2011. – Belišće, Gospić, Pleternica, Pula, Ravna Gora i Sisak; 2012. Buzet, Grubišno Polje, Labin, Radoboj, Stubičke Toplice, Vinkovci; 2013. Jastrebarsko, Mače, Rovinj, Tuhelj.*

Porastom gradova i općina – prijatelja djece razvija se nova aktivnost Središnjeg koordinacijskog odbora - *Mreža gradova i općina – prijatelja djece*. Inicijativa za stvaranje Mreže započela je 2007. godine u Čakovcu i otada se u suradnji s gradovima, općinama i koordinacijskim odborima gradova/općina – prijatelja svake godine u drugom gradu održavaju godišnji susreti Mreže. Na Susretima se okupljaju djeca i odrasli (koordinatori Akcije, stručni suradnici, volonteri, predstavnici gradskih i općinskih vlasti) te u radionicama i na okruglim stolovima obrađuju različite teme iz svih programskih područja Akcije te razmjenjuju svoja iskustva i postignuća. Dosad je održano sedam Susreta gradova i općina – prijatelja djece na različite teme: u Čakovcu (2007. – Slobodno vrijeme djece), Kutini (2008. – Kultura i sport djece), Požegi (2009. – Socijalna skrb za djecu, Rijeci (2010. – Prehrana djece od najranije dobi), Karlovcu (2011. – Primarna prevencija ovisnosti), Velikoj Gorici (2012. – Medijske kampanje za djecu) i Opatiji (2013. – Uloga odraslih i društvene zajednice u unaprijeđenju aktivnog sudjelovanja djece), a domaćin osmog susreta (2014.) bit će Grad Zabok.

Svrha Mreže i ovih susreta je jače povezivanje i razmjena iskustava i ideja među gradovima i općinama, animiranje susjednih gradova i općina da se uključe u Akciju i da dostignu prestižan naslov grad/općina – prijatelj djece te unaprjeđenje cjelokupnog programa „Gradovi i općine – prijatelji djece".

Od početka Akcije do danas u međunarodnim razmjerima hrvatski program je svrstan među tri najbolje osmišljena i vođena programa-prijatelja djece u Europi, a Hrvatska je od 2008. godine i aktivna članica Europske mreže gradova – prijatelja djece (EN CFC). Zahvaljujući kvaliteti hrvatskog programa Gradovi i općine – prijatelji djece i aktivnostima članova Središnjeg koordinacijskog odbora u radu Europske mreže gradova prijatelja djece, Grad Zagreb je dobio kandidaturu za domaćina međunarodne konferencije „Dijete u gradu" (Child in the City) koja se održala od *26.- 28. rujna 2012.* godine. Domaćin Konferencije bio je Grad Zagreb, u organizaciji Europske mreže gradova prijatelja djece, Europske zaklade „Dijete u gradu", Središnjeg koordinacijskog odbora Akcije te uz partnersku podršku Ureda UNICEF-a za Hrvatsku. Ulaskom Republike Hrvatske u Europsku uniju veliki je potencijal hrvatskog programa u širenju njegovih pozitivnih iskustava i prijenosu znanja akcije „Gradovi i općine – prijatelji djece" na susjedne države i na područje jugoistočne Europe.

Program Gradovi i općine – prijatelji djece doprinosi pozitivnim promjenama u korist djece, a lokalne uprave i samouprave, ustanove, institucije udruge i pojedinci provedbom ove Akcije otvaraju nove prostore za međusobnu suradnju, komunikaciju i partnerstvo među odraslima i djecom.

Zato pozivamo sve lokalne zajednice u Hrvatskoj i širem europskom okruženju da se uključe u ideju i inicijativu gradova prijatelja djece. Hrvatska dostignuća dijelit ćemo s iskustvima europskih zemalja koja su već prepoznala tu ideju, kao i sa zemljama koje će to tek učiniti kako bismo svi zajedno i dalje **gradili Europu i svijet „po mjeri djeteta"**.

Prilikom pokretanja i oblikovanja ove Akcije imale su se u vidu ideje i pojedina iskustva koja su se tada za dobrobit djece poduzimala u svijetu te su njima pridružena dugogodišnja iskustva i saznanja koja o skrbi i odgoju djece postojala i u Hrvatskoj.

U okviru svjetskih aktivnosti koje su se u vrijeme nastanka Akcije poduzimale za djecu ovdje spominjemo samo neke značajne akcije UNICEF-a, kojima je zajednička osnova: djelotvorni i prijateljski pristup djetetu, među njima su i akcije: Baby Friendly Initiative - za što veće prihvaćanje dojenja, akcija za humanizaciju bolničkog liječenja djece te akcije za djecu na razni lokalne zajednice.

Na međunarodnoj konferenciji u Dakaru (Senegal) 1992. istaknuta je inicijativa o gradonačelnicima-zaštitnicima djece kao jednim od načina da se gradske vlasti više uključe u ostvarivanje prava djece. Ta se ideja u Hrvatskoj u ratnim godinama počela provoditi pod nazivom Gradonačelnici-branitelji djece, čijom je akcijom pružena značajna pomoć brojnoj djeci-prognanicima i izbjeglicama. Na UN-ovoj konferenciji o naseljima i stanovanju, u Istanbulu, Habitat II (1996.) prvi put je predstavljen koncept gradova-prijatelja djece.

Imajući u vidu te svjetske inicijative i akcije za djecu, na sastanku u Savezu društava Naša djeca Hrvatske, u siječnju 1999., pedijatar prof. dr. sc. Josip Grgurić je iznio inicijativu da se uspostavi program Gradovi - prijatelji djece, a dr. sc. Emil Paravina, tadašnji tajnik Saveza DND-a Hrvatske je predložio da se u takvu moguću akciju uključe i općine, te da se njenim programom obuhvate sva programska područja prava i potreba djece. Njihova je inicijativa prihvaćena na Skupštini Saveza DND-a, 28. 2. 1999. U ožujku 1999. toj se inicijativi pridružilo i Hrvatsko društvo za preventivnu i socijalnu pedijatriju, kao jedan od organizatora akcije.

Izrađen je cjeloviti projekt pod nazivom Gradovi i općine - prijatelji djece i predložen UNICEF-u za Hrvatsku, koji ga je prihvatio 16. 4. 1999.

te predvidio početna namjenska sredstva za pokretanje te nove akcije za dobrobit djece u Hrvatskoj, prihvativši da bude pokrovitelj Akcije. Projekt je preveden i na engleski jezik te poslan i centralnom uredu UNICEF-a u New York.

Na više stručnih i društvenih rasprava, koje su uslijedile u nastavku 1999., u Hrvatskoj su o prijedlogu Akcije prikupljana dodatna mišljenja i prijedlozi, angažirano je nekoliko istaknutih stručnjaka i tako je projekt postupno dorađivan (četiri radne verzije) pa je na Ljetnoj školi Saveza DND-a 6. 7. 1999. prihvaćena završna verzija teksta, u kojoj su navedeni: cilj, program, deset programskih područja i u njima 123 propozicije, početak i trajanje Akcije, način prijave o sudjelovanju, sastav i zadaci koordinacijskih odbora u gradovima i općinama, sugestije za izradu izvedbenih godišnjih planova, način samoocjenjivanja, izrada završnog izvješća o postignutom rezultatu grada/ općine, način vrednovanja i postupak za dodjelu počasnog naziva Grad/općina - prijatelj djece. Punu podršku Akciji su dali tadašnji Državni zavod za zaštitu obitelji, materinstva i mladeži, Savez gradova i općina Hrvatske i brojne druge ustanove, udruge i stručne službe. **Službeni početak Akcije objavljen je 20. 11. 1999. godine na svečanom skupu u Europskom domu u Zagrebu povodom desete godišnjice Konvencije UN-a o pravima djeteta**, pred 112 nazočnih predstavnika iz gradova i općina, nadležnih tijela, srodnih udruga i zaslužnih pojedinaca.

Nakon uvodnih izlaganja o cilju, programu i načinu provedbe Akcije te provedene rasprave u ime pokretača i voditelja akcije Gradovi i općine - prijatelji djece proglašenje je objavila prof. dr. sc. Aida Salihagić Kadić, predsjednica Saveza DND-a, izrazivši želju i nadu da će Akciju prihvatiti i početi ostvarivati brojni gradovi i općine u Hrvatskoj i da će rezultati sigurno pridonijeti boljem i potpunijem ostvarivanju prava i potreba djece u Hrvatskoj, te da će se gradovi i općine, koji će za to biti zaslužni, moći s pravom ponositi dobivenim prestižnim nazivom da su **prijatelji djece**.